

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту
(повна назва)

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою
(повна назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ІТМ

В.Дорош Володимир ДОРОШЕНКО
(підпис, ім'я, прізвище)

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

(код і повна назва спеціальності)

спеціалізація С1.01 Економіка

(код і повна назва спеціалізації)

освітньо-професійна програма

(професійна або наукова)

Економічна кібернетика

(повна назва програми)

Харків – 2025 р.

Розробник(и): М. М. Колісник доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, к.н.д.у., доцент
(ініціали, прізвище, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету ІТМ

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Голова методичної комісії

(підпис)

Аліна ШАФРОНЕНКО

(ім'я, прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни*	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС* – 4	Вибіркова дисципліна професійної та практичної підготовки за освітньо-професійною програмою «Економічна кібернетика»	
Змістових модулів – 2	Рік підготовки:	
	1-й	1
	Семестр	
	2-й	2-й
Загальна кількість годин* – 120	Кількість годин	
	120	120
Мова навчання – українська	Навчальні заняття:	
	1) лекції, год.	
	22	8
	2) практичні, год.	
	18	8
	3) лабораторні, год.	
	-	-
	4) консультації, год.	
	8	14
	Самостійна робота, год.	
	72	90
	в тому числі: ІЗ, год.	
	18	18
	Вид контролю: залік	

Примітка.

* Відомості з навчального плану.

** Структурна одиниця дисципліни (складається із змістових модулів). Рекомендована кількість модулів дорівнює кількості контрольних точок.

2 МЕТА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ З ЇЇ ВИВЧЕННЯ

2.1 Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є формування у здобувачів вищої освіти (далі - здобувачів) теоретичних знань та вмінь для ефективного здійснення функцій у процесі зовнішньоекономічної діяльності підприємств та організацій. Основне завдання такої діяльності є забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України, стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, у тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів господарчої діяльності України, створення задовільних умов для залучення економіки України в економіку світового розподілу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн.

2.2 Результати навчання

За результатом вивчення дисципліни здобувачі повинні:

знати:

- методи прийняття управлінських рішень в області зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- теоретичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності, її принципи, прийоми, методи аналізу та оцінки здійснення;
- систему показників, які характеризують позиції України на світовому рівні;
- методи оцінки і підвищення конкурентоздатності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;

вміти:

- знаходити та використовувати інформацію для здійснення ефективної зовнішньоекономічної діяльності;
- аналізувати ключові проблеми на підприємстві при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- користуватися нормативно-правовою базою регулювання зовнішньоекономічної діяльності України;
- приймати обгрунтовані управлінські рішення щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності на основі результатів маркетингових досліджень зовнішнього ринку.

Перелік сформованих компетентностей (відповідно до освітньо-професійної програми):

– **загальні:**

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

– **спеціальні (фахові, предметні):**

СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми):

РН3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень

2.3 Передумови вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни є раніше здобуті компетентності та результати навчання, що перевіряються під час єдиного фахового вступного випробування зі спеціальності на основі Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022 № 153 «Про затвердження Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування».

Загальна структура предметного тесту передбачає чотири основних розділи: Мікроекономіка, Макроекономіка, Економіка підприємства, Система міжнародних економічних відносин.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

Теоретичні основи зовнішньоекономічної діяльності

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери та їх взаємозв'язки. Функції зовнішньоекономічної діяльності. Напрями впливу зовнішньоекономічного чинника на національну економіку. Сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність», основні види і форми зовнішньоекономічної діяльності. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Мотиви розвитку зовнішньоекономічної діяльності на рівні підприємства. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Поняття об'єкта та суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Місце дисципліни в системі загальноосвітніх і професійно орієнтовних дисциплін. Актуальність та практична спрямованість дисципліни, її структура і послідовність вивчення.

Тема 2. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Зовнішньоекономічна політика держави. Сучасні концептуальні підходи до формування зовнішньоекономічної політики України в контексті реалізації національних економічних інтересів. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни: абсолютні (обсяг та динаміка зовнішнього товарообігу; торговельне сальдо, генеральна торгівля), відносні (індекси динаміки експорту та імпорту, коефіцієнт покриття імпорту експортом, індекс концентрації експорту, індекс «умов торгівлі», індекс імпоротної залежності країни, індекс чистої торгівлі), показники структури (індекс диверсифікації експорту/імпорту, частка продукції обробної промисловості в загальному обсязі експорту продукції, індекс географічної концентрації експорту/імпорту); показники інтенсивності та ефективності зовнішньоекономічних зв'язків країни.

Платіжний баланс України, його структура та характеристика.

Тема 3. Митно-тарифне регулювання ЗЕД

Сутність митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Принципи митного регулювання. Митні органи України: завдання, функції, структура. Види і методи здійснення митного контролю. Характеристика митних режимів: експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, реімпорту, тимчасового ввезення (вивезення), переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України, знищення і руйнування, магазину безмитної торгівлі, митного складу, спеціальної митної зони, відмови на користь держави. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності. Порядок митного оформлення товарів. Основні митні документи та специфіка їх оформлення. Плата за митне оформлення товарів. Декларування товарів: форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Єдиний митний тариф. Види мита: адвалорне, специфічне і змішане. Порядок визначення мита. Види митних ставок.

Тема 4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни. Інструменти нетарифного регулювання.

Кількісні обмеження: ліцензування і квотування. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпортної квоти. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню.

Види та способи розподілу ліцензій. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпортні депозити.

Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам. Нарахування антидемпінгового та компенсаційного мита. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів.

Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання.

Поняття валютної політики держави та її складові. Об'єкти та суб'єкти валютного регулювання. Валюта, валютний курс, валютні цінності.

Номінальний і реальний валютний курс. Порядок придбання і використання валюти, здійснення розрахунків в іноземній валюті. Система валютного контролю. Види валютних операцій. Зобов'язання щодо обов'язкової конвертації іноземної валюти за курсом Національного банку України. Обмеження щодо перевезення та пересилання валютних цінностей. Українська міжбанківська валютна біржа та її функції.

Механізм проведення торгів іноземною валютою на Українській міжбанківській валютній біржі.

Тема 6. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

Сутність міжнародних розрахунків та необхідність банківського обслуговування у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Форми розрахунків: аванс, акредитив, інкасо, платіж за відкритим рахунком, банківський переказ.

Види і засоби платежу. Готівковий платіж, авансовий платіж, платіж у кредит.

Вексель, чек. Основні види банківських послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Документальне оформлення банківських операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності: депозитних, розрахункових,

Змістовий модуль II

Управління та організація зовнішньоекономічної діяльності

Тема 7. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки.

Класифікація фірм, діючих на світовому ринку. Пошук та вибір партнерів на світовому ринку. Вивчення фірм іноземних партнерів. Організація роботи зі збирання інформації та вивчення фірм-партнерів. Класифікація і характеристика форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз ринку.

Дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки.

Способи встановлення контактів з потенційним партнером.

Тема 8. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Зовнішньоторговельна ціна: сутність поняття, функції, класифікація зовнішньоторговельних цін. Цінова політика підприємства, обґрунтування зовнішньоторговельних цін. Основні фактори ціноутворення в зовнішньоекономічній діяльності. Принципи визначення світових цін. Трансфертні ціни: їх сутність та функції. Особливості трансфертного ціноутворення. Ціноутворення в електронній торгівлі. Специфіка формування цін на сировинні товари та готові вироби. Біржовий механізм формування ціни товару. Етапи формування ціни зовнішньоекономічного контракту. Рівень ціни, базис ціни, одиниця виміру ціни. Способи фіксації цін. Цінові знижки і надбавки. Валюта ціни і валюта контракту.

Тема 9. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку

Сутність та види посередницької діяльності. Характеристика посередників за обсягом повноважень та за місцем, що вони посідають на зовнішніх ринках.

Основні функції торговельно-посередницьких компаній. Агенти, представники, брокери, маклери. Угоди комісії, їх особливості. Угоди чистої комісії. Договір «делькредере». Угоди консигнації, особливості і можливості здійснення. Основні обов'язки консигнанта та консигнатора. Агентські угоди. Основні обов'язки принципала та агента. Угода про надання права на продаж. Торгові агенти, агенти повірені: обов'язки, особливості, регулювання. Дистриб'ютори, дилери, їх місце на ринку. Прості агенти, агенти з правом «першої руки», монопольні (ексклюзивні) агенти. Регулювання посередницьких операцій в Україні.

Тема 10. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів

Поняття зовнішньоекономічного контракту. Умови зовнішньоекономічного контракту: обов'язкові та додаткові. Зміст і характеристика основних умов контракту. Преамбула. Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті.

Базисні умови поставки. Термін і дата постачання. Пакування і маркування.

Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів. Ціна товару. Спосіб фіксації ціни. Види цін: тверда, гнучка, рухлива, з наступною

фіксацією. Валюта ціни і валюта платежу. Умови перерахунку валюти ціни у валюту платежу. Умови платежу. Упакування й маркування. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок приймання товару. Рекламациї і штрафні санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини. Інші умови.

Тема 11. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі: оборотність оборотних коштів у зовнішньоторговельних операціях, аналіз обороту коштів у товарах, аналіз обороту коштів у розрахунках, аналіз накладних витрат при експорті та імпорті товарів.

Методологічні підходи до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Оцінка економічної ефективності. Оцінка валютної ефективності експорту і імпорту. Вплив зовнішньоекономічної діяльності підприємства на його фінансові результати.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лк	пз	конс	с.р.		лк	пз	конс	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль І.										
Теоретичні основи зовнішньоекономічної діяльності										
Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	9	2	1		6	12	2			10
Тема 2. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні	9	2	1		6	10	1	1		8
Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	11	2	2	2	6	11		1	2	8
Тема 4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	13	2	2	2	8	11		1	2	8
Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	11	2	1		8	8				8
Тема 6. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності	9	2	1		6	12	1	1	2	8
Разом за змістовим модулем І	64	12	8	4	40	64	4	4	6	50
Змістовий модуль ІІ.										
Управління та організація зовнішньоекономічної діяльності										
Тема 7. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	9	2	2		5	11	2	1		8
Тема 8. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства	13	2	2	2	7	11		1	2	8
Тема 9. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку	11	2	2		7	11		1	2	8
Тема 10. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів	9	2	2		5	11	1		2	8
Тема 11. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	14	2	2	2	8	12	1	1	2	8
Разом за змістовим модулем ІІ	56	10	10	4	32	56	4	4	8	40
Усього за семестр	120	22	18	8	72	120	8	8	14	90

5 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
		денна	заочна
1	Теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності	2	1
2	Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні	2	1
3	Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	2	1
4	Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності	2	1
5	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	2	1
6	Ціноутворення у зовнішній торгівлі	2	1
7	Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку	2	1
8	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України	2	1
9	Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства	2	
	Усього	18	8

6 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні роботи не передбачені навчальним планом.

7 САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
		денна	заочна
1	Вивчення теоретичного матеріалу з використанням конспектів і навчальної літератури	22	32
2	Підготовка до семінарських занять	20	24
3	Підготовка до виконання індивідуальних завдань	18	18
4	Підготовка до тестів	12	16
	Усього	72	90

8 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

8.1 Індивідуальні завдання (ІЗ)

Індивідуальне завдання виконується англійською мовою. При підготовці слід дотримуватися вимог до виконання письмових завдань як виду самостійної роботи. По-перше, завдання має бути виконане за попереднім планом (структурою). По-друге, індивідуальне завдання повинно логічно та послідовно

розкрити тему, яка розглядається. По-третє, воно повинно містити елементи наукового аналізу оцінок подій, явищ. По-четверте, індивідуальне завдання повинно включати висновки з використання наукових методів дослідження теми. По-п'яте, завдання повинно включати список використаної літератури та посилання по тексту на відповідне джерело. По-шосте, здобувачі виконують індивідуальні завдання та доповідають його у вигляді презентації з обов'язковим наданням письмової версії під час практичних занять.

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Індивідуальне завдання	18	18
	Усього	18	18

8.1.1. Теми індивідуальних завдань:

1. Сучасні тенденції розвитку всесвітньо-господарських зв'язків.
2. Поняття суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності України.
3. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності та механізми його реалізації.
4. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
5. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Види та принципи зовнішньоекономічної діяльності.
7. Недержавне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
8. Митно-тарифні засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
9. Правові засади тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД в Україні.
10. Методи визначення митної вартості товару.
11. Класифікація мита.
12. Антидемпінгове мито в зовнішньоекономічній діяльності.
13. Інструменти нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
14. Правовий режим квотування та ліцензування імпорту та експорту.
15. Види ліцензій, які видаються для експорту/імпорту товарів.
16. Види квот, які встановлюються на експорт/імпорт товарів.
17. Фінансові та приховані інструменти тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
18. Особливості митно-тарифного регулювання імпортних операцій у ЄС.
19. Особливості митно-тарифного регулювання імпортних операцій у СНД.

20. Діяльність Світової організації торгівлі у сфері застосування тарифних та нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічних операцій.
21. Поняття міжнародної торговельної угоди за законодавством України.
22. Конвенція ООН 1980 р. про угоди міжнародної купівлі-продажу товарів.
23. Форма та зміст договору купівлі-продажу в зовнішньоекономічній діяльності.
24. Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА).
25. Класифікація зовнішньоекономічних операцій.
26. Зустрічна торгівля в зовнішньоекономічній діяльності.
27. Правове регулювання бартерних угод в зовнішньоекономічній діяльності.
28. Загальна характеристика торгівлі послугами в зовнішньоекономічній діяльності.
29. Облік (реєстрація) зовнішньоекономічних договорів.
30. Порядок укладання зовнішньоторговельного контракту.
31. Права та обов'язки сторін по зовнішньоекономічному контракту купівлі-продажу.
32. Встановлення кількості та якості товару за міжнародним договором купівлі-продажу товарів.
33. Встановлення ціни в міжнародному договорі купівлі-продажу товарів.
34. Особливості договору франчайзингу в зовнішньоекономічній діяльності.
35. Договір про консультативний інжиніринг.
36. Особливості ліцензійної угоди в зовнішньоекономічній діяльності.
37. Лізинг як зовнішньоекономічна угода (поняття та види).
38. Види лізингу в зовнішньоекономічній діяльності.
39. Особливості міжнародного лізингу.
40. Правове регулювання створення та функціонування спільних підприємств.
41. Базисні умови поставки товару (ІНКОТЕРМС).
42. Правове регулювання експортно-імпортних операцій в Україні.
43. Міжнародні транспортні перевезення та їх особливості.
44. Міжнародні морські торговельні перевезення.
45. Міжнародні залізничні торговельні перевезення.
46. Міжнародні повітряні торговельні перевезення.
47. Митні документи по зовнішньоекономічній угоді.
48. Зовнішньоторговельні посередництва: поняття, завдання і види.
49. Особливості дистриб'юторського та дилерського контракту в зовнішньоекономічній діяльності.
50. Особливості агентського договору в зовнішньоекономічній діяльності.

51. Консигнаторські договори в зовнішньоекономічній діяльності.
52. Правове регулювання іноземного інвестування в Україні.
53. Міжнародно-правовий захист іноземних інвестицій.
54. Форс-мажорні обставини за зовнішньоекономічними договорами.
55. Система Світової Організації Торгівлі, як основа регулювання глобальних торговельних процесів.
56. Торговельна політика ЮНКТАД.
57. Торговельна політика ЄС.
58. Поняття розрахунків по зовнішньоекономічним договорам та джерела їх правового регулювання.
59. Види платежів у зовнішньоекономічній діяльності.
60. Інструменти розрахунків по зовнішньоекономічним угодам.
61. Векселі як один з інструментів розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності.
62. Чеки в зовнішньоекономічній діяльності.
63. Банківський переказ у зовнішньоекономічній діяльності.
64. Форми розрахунків по зовнішньоекономічним угодам.
65. Поняття та види акредитивів у зовнішньоекономічній діяльності.
66. Поняття та види інкасо в зовнішньоекономічній діяльності.
67. Страхування валютних ризиків у зовнішньоторговельних угодах.
68. Види валютних застережень у зовнішньоекономічних договорах.
69. Хеджування як один із способів страхування валютного ризику.
70. Факторинг та форфейтинг у зовнішньоекономічній діяльності.
71. Валютне регулювання та валютний контроль в зовнішньоекономічній діяльності.
72. Система державного фінансового контролю зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
73. Міжнародна класифікація сучасних економічних зон.
74. Особливості правового регулювання офшорних зон як одного з різновидів вільних економічних зон.

8.2 Курсова робота

Курсова робота не передбачена навчальним планом.

9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» здійснюється зі застосуванням різних методів.

Словесні методи навчання містять *лекції*, які розкривають сутність наукових понять, явищ та процесів, які пов'язані загальною темою; *пояснення*, за допомогою яких розкривається сутність закону або процесу з використанням попереднього досвіду здобувачів; *розповіді* з метою спонукання здобувачів до створення в уяві певного образу; евристичних та репродуктивних *бесід*, які передбачають приведення попередніх знань до усвідомлення нових явищ та понять.

Наочні методи навчання, які передбачають *демонстрацію* (показ процесів у динаміці), *ілюстрацію* (схеми, графіки) та *спостереження* (сприймання процесів без втручання у ці процеси).

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми або розділу. Вони містять: *семінарські заняття*, спрямовані на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань; також виконання *письмових вправ* з метою цілеспрямованого повторення студентами окремих дій задля формування умінь та навичок за дисципліною.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

10.1 Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Під час освітнього процесу застосовуються контрольні заходи поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення різних видів навчальних занять і має на меті перевірку рівня знань здобувачів вищої освіти з відповідної дисципліни. Проведення поточного контролю здійснюється під час навчальних занять, а оцінювання успішності здобувачів вищої освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни (РПНД). Види поточного контролю визначаються даною РПНД.

Підсумковий контроль – контрольні заходи, що передбачають встановлення відповідності (вимірювання, оцінювання) здобутих особою

результатів навчання вимогам освітньої програми у частині відповідного освітнього компонента.

Підсумковий контроль з даної дисципліни проводиться у формі заліку.

Контрольний захід у формі заліку полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на підставі результатів поточного контролю та передбачає підведення підсумків протягом першого тижня екзаменаційної сесії за розкладом.

Присутність здобувача вищої освіти на контрольному заході у формі заліку не є обов'язковою.

Здобувач вищої освіти отримує позитивну оцінку на заліку за умови виконання всіх видів робіт, передбачених РПНД, та за наявності оцінок за кожен вид робіт, що не менше відповідного встановленого мінімального бала.

Підсумковий контроль з дисципліни у формі заліку оцінюється кількістю балів, отриманих здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточного контролю протягом семестру за 100-бальною шкалою:

$$O_d = 0,6 \cdot O_{\text{сем}} + P \cdot O_{\text{сем}},$$

де O_d – підсумкова оцінка з дисципліни в семестрі;

$O_{\text{сем}}$ – сумарна кількість балів, отриманих здобувачем вищої освіти протягом семестру (від 1 до 100 балів), що визначається за формулою:

$$O_{\text{сем}} = \sum O_i,$$

де O_i – кількість балів з i -го контрольного заходу поточного контролю дисципліни;

P – ознака виконання всіх видів робіт: $P=0,4$, якщо виконані всі види робіт з позитивною оцінкою, $P=0$ – в іншому випадку (за відсутності позитивної оцінки хоча б з одного поточного контрольного заходу з дисципліни, передбаченого РПНД).

Оцінка за семестр ($O_{\text{сем}}$) з навчальної дисципліни визначається відповідно до таблиці 10.1.

Таблиця 10.1 – Розподіл балів, що отримує здобувач вищої освіти протягом семестру

Номер змістового модуля	Вид заняття / контрольний захід	Оцінка $O_{\text{сем}}$
1	Пз №1	5
	Пз №2	5
	Пз №3	5
	Пз №4	10
	Пз №5	10

	Пз №6	10
	Контрольна точка 1	45
2	Пз № 4	5
	Пз № 5	10
	Пз № 6	10
	Пз № 7	10
	Пз № 8	10
	Пз № 9	10
	Контрольна точка 2	55
	Усього за семестр	100

Отримані бали переводяться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Для підсумкового контролю використовуються шкали оцінок, наведені у таблиці 10.2.

Таблиця 10.2 – Шкали оцінок для визнання успішності навчання здобувачів вищої освіти

Оцінка з дисципліни	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, курсовий проєкт (робота), практика	залік
96-100	A	5 (відмінно)	зараховано
90-95	B	5 (відмінно)	
75-89	C	4 (добре)	
66-74	D	3 (задовільно)	
60-65	E	3 (задовільно)	
35-59	FX	2 (незадовільно)	незараховано
1-34	F		

10.2 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1. Методи прийняття управлінських рішень в області зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

2. Теоретичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності, її принципи, прийоми, методи аналізу та оцінки здійснення.

3. Систему показників, які характеризують позиції України на світовому рівні.

4. Методи оцінки і підвищення конкурентоздатності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

1. Знаходити та використовувати інформацію для здійснення ефективної зовнішньоекономічної діяльності.
2. Аналізувати ключові проблеми на підприємстві при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
3. Користуватися нормативно-правовою базою регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
4. Приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності на основі результатів маркетингових досліджень зовнішнього ринку.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру.

Задовільно, E (60-65): виставляється здобувачу, що виявив знання основного навчального матеріалу в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповіді на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які він може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно, D (66-74): заслуговує здобувач, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання й майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповіді на запитання при виконанні завдань тощо, принципові які може усунути самостійно.

Добре, C (75-89): заслуговує здобувач, який виявив повні знання навчально-програмного матеріалу при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив ряд помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до їх самостійного використання та поповнення в процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Відмінно, B (90-95): виставляється здобувачу, який виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з даної дисципліни вище середнього рівня. Він продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв

взаємозв'язок основних понять дисципліни та їх значення для подальшої професійної діяльності.

Відмінно, А (96-100): заслуговує здобувач, який виявив всебічні систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, що передбачені програмою, засвоїв основну та додаткову літературу, яка рекомендована програмою; проявив видатні творчі здібності в розумінні, в логічному, чіткому, стислому та ясному трактуванні навчально-програмного матеріалу; засвоїв основні поняття дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

11 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1 Базова література

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1991. №29. С.377.
2. Дунська А.Р., Кузнєцова К.О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: КПІ ім. І. Сікорського. 2022. 181 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50100/1/ManagD_2022_konspekt.pdf
3. Новак В. О., Мостенська Т. Л. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. К. : Кондор, 2024. 494 с.
4. Дашутіна Л. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2024. 157 с.
5. Барановська В. М., Предчук Т. В. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності України : навч.- метод. посіб./; [за заг. ред. В. О. Заросила, М. І. Зубрицького] ; [Міжрегіон. акад. упр. персоналом]. Київ: Видавництво Людмила, 2025. 219 с.
6. Зовнішньоекономічна та митна діяльність: термінол. слов. для студентів спец. D3 «Менеджмент» 1-го (бакалавр.) та 2-го (магістер.) рівнів вищ. освіти всіх форм навчання / Ольга Мельник [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Міські інформ. системи, 2025. 118 с.
7. Подра О. П., Петришин Н. Я. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: теорія та практика : навч. посіб.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Растр-7, 2023. 253 с.
8. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity: навч. посіб.; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 243 с.
9. Кривов'язюк І. В. Організація зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. ; Луц. нац. техн. ун-т. Херсон : Олді плюс, 2021. 350 с.
10. Подцерковний О.П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч.-метод. посіб. Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
11. Шапоренко О.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства : навч. посіб. Денисенко М.П., Панченко В.А., Шапоренко О.І., Федорак В.І. Київ: Кондор. 2020. 435 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/17088/2/UZDP_NP_2020.pdf

11.2. Допоміжна література

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : практикум : [для студентів спец. 073 «Менеджмент» всіх форм навчання] / Босак А. О. [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». - Львів : Міські інформаційні системи, 2023. 119 с.

2. Міжнародний маркетинг : [підручник] / [П. П. Гаврилко та ін.] ; Держ. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів : АТБ, 2024. 192 с.
3. Облік зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Петро Герасим [та ін.] ; Нац. лісотехн. ун-т України, Ун-т Яна Кохановського в Кельцах . 2-ге вид., допов. і перероб. Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. 443 с.
4. Бюджетування та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : [навч. посіб.] / Кузьмін О. Є. [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Растр-7, 2020. 261 с.
5. Акименко О. Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія. методологія, практика : монографія; Нац. ун-т «Чернігів. Політехніка». Чернігів : Нац. ун-т «Чернігів. політехніка», 2021. 397 с.
6. Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту зовнішньоекономічної діяльності : колект. монографія / [Д. Т. Бікулов та ін. ; ред.: Д. Т. Бікулов, О. М. Олійник] ; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 338 с.
7. Антонюк О. Р. Облік зовнішньоекономічної діяльності: вплив на актуальні аспекти валютного нагляду та фінансового моніторингу в період дії військового стану в Україні *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 3. С. 83-86.
8. Kolupaieva I., Sheiko I., Polozova T. Digital Transformation in the Context of Sustainable Development of European Countries. *Problemy Ekorozwoju – Problems of Sustainable Development*. 2024. 19(1): pp. 89-103.
9. Polozova T., Sheiko I. Role of Ukraine integration into EU and NATO for supporting economic development and national security. *Baltic Rim Economies*. 2024. ISSUE # 1. p. 43.
10. Polozova T., Stepanenko S., Murzabulatova O., Ponomarov S. Specific of the creation and functioning of the financial and economic security system of business entities. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том. 8. № 3. С. 70-77.
11. Revenko D., Romanenkov Yu., Polozova T., Lebedchenko V., Molchanova K.. The impact of digitalization on the economic growth of the European Union: an empirical study. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. Vol. 3 No. 13 (129). pp.46-56.
12. Polozova T., Romanenkov Y., Sheiko I., Buiak L., Murzabulatova O., Ponomarov S. Industrial Development in the Era of Digital Technologies: a Comparative Analysis of EU States. 2024. *14th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Ceske Budejovice, Czech Republic, 2024. pp. 419-422.
13. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : практикум : [для студентів спец. 073 «Менеджмент» всіх форм навчання] / Босак А. О. [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». - Львів : Міські інформаційні системи, 2023. 119 с.
14. Міжнародний маркетинг : [підручник] / [П. П. Гаврилко та ін.] ; Держ. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів : АТБ, 2024. 192 с.

15. Облік зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Петро Герасим [та ін.] ; Нац. лісотехн. ун-т України, Ун-т Яна Кохановського в Кельцах . 2-ге вид., допов. і перероб. Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. 443 с.
16. Бюджетування та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : [навч. посіб.] / Кузьмін О. Є. [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Растр-7, 2020. 261 с.
17. Акименко О. Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія. методологія, практика : монографія; Нац. ун-т «Чернігів. Політехніка». Чернігів : Нац. ун-т «Чернігів. політехніка», 2021. 397 с.
18. Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту зовнішньоекономічної діяльності : колект. монографія / [Д. Т. Бікулов та ін. ; ред.: Д. Т. Бікулов, О. М. Олійник] ; Запоріз. нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 338 с.
19. Антонюк О. Р. Облік зовнішньоекономічної діяльності: вплив на актуальні аспекти валютного нагляду та фінансового моніторингу в період дії військового стану в Україні *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 3. С. 83-86.
20. Kolupaieva I., Sheiko I., Polozova T. Digital Transformation in the Context of Sustainable Development of European Countries. *Problemy Ekorozwoju – Problems of Sustainable Development*. 2024. 19(1): pp. 89-103.
21. Polozova T., Sheiko I. Role of Ukraine integration into EU and NATO for supporting economic development and national security. *Baltic Rim Economies*. 2024. ISSUE # 1. p. 43.
22. Polozova T., Stepanenko S., Murzabulatova O., Ponomarov S. Specific of the creation and functioning of the financial and economic security system of business entities. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том. 8. № 3. С. 70-77.
23. Revenko D., Romanenkov Yu., Polozova T., Lebedchenko V., Molchanova K.. The impact of digitalization on the economic growth of the European Union: an empirical study. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. Vol. 3 No. 13 (129). pp.46-56.
24. Polozova T., Romanenkov Y., Sheiko I., Buiak L., Murzabulatova O., Ponomarov S. Industrial Development in the Era of Digital Technologies: a Comparative Analysis of EU States. 2024. *14th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Ceske Budejovice, Czech Republic, 2024. pp. 419-422.

11.3 Методичні вказівки до різних видів занять

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни підготовки бакалавра «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» [Електронний ресурс]: галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка, освітньо-професійна програма Економічна

кібернетика, факультет Інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту / ХНУРЕ; розроб. О.В. Мурзабулатова. Харків, 2022. 120 с.

12 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 959-XII від 07.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
2. Закон України «Про валюту і валютні операції» № 2473-VIII від 28.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
3. Закон України «Про Митний тариф» № 674-IX від 06.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
4. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» № 332-XIV від 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>
5. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» № 330-XIV від 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>
6. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001. № 2210-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12, ст. 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
7. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993. № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
8. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996. № 237/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 36, ст. 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua
10. Офіційний сайт торгово-промислової палати України. URL: <http://www.ucci.org.ua/ua/main.html>
11. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/2025/47_05.02.2025.pdf
12. Положення про академічну доброчесність у Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/2025/polozhennia_z_akademichnoi_dobrochesnosti.pdf
13. Положення про протидію академічному плагіату у Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/Main_Docs_NURE/386_31.12.2024.pdf
14. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
15. Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки. URL: <https://lib.nure.ua/>

16. Репозиторій Харківського національного університету радіоелектроніки. Наукові праці викладачів кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою URL: <https://openarchive.nure.ua/collections/472fb56c-904a-40f6-bd26-dbaa1136461f>
17. Сайт кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки. Робочі програми та силабуси навчальних дисциплін. URL: <https://eces.nure.ua/studentam>
18. Євростат. URL : <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>
19. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua/ua>
20. Конференція європейських статистиків. URL: <http://www.unecse.org/info/ece-homepage.html>
21. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
22. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/>